

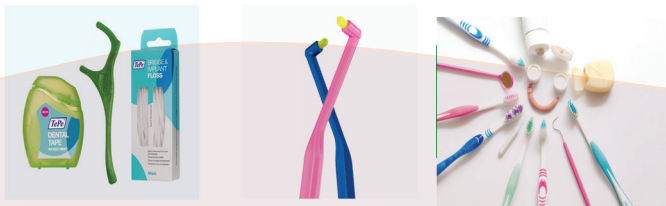
Suvoća usta (Kserostomija): Može biti uzrokovana samom bolešću ili lijekovima, što znatno povećava rizik od karijesa i upala. **Izbjegavanje** pretjeranog unosa šećera, pogotovo kada je teško adekvatno oprati zube nakon obroka. Koristiti žvakaće gume bez šećera, kisele bombone, a zube prati pastom za zube sa fluorom. Upotreba vještačke pljuvačke ili gelova za suva usta, kao i antiseptičkih vodica koje ne sadrže alkohol.

Otežano gutanje (Disfagija): Povećava rizik od zadržavanja hrane u ustima, što takođe utiče na pojavu karijesa i bolesti desni. **Prati zube dok je pacijent u uspravnom položaju** - Koristiti ne-pjeneće paste za zube bez natrijum-laurilsulfata; npr. Sensodyne Daily Care Gel, Oranurse Unflavoured Toothpaste, Sensodyne Pronamel, BioXtra Toothpaste, Oralieve Toothpaste (sadrže 1.450–1.500 ppm fluorida) **Može biti potrebno da jedna osoba pere zube dok druga aspirira/usisava sadržaj iz usta kako bi se smanjio rizik od aspiracije. Nekim osobama mogu pomoći četkice sa sistemom za usisavanje**

Osjetljivost na stomatološke zahvate: Vibracije stomatoloških instrumenata mogu kod nekih pacijenata izazvati vrtoglavice ili neugodne neurološke senzacije. Zbog slabije tolerancije na dugotrajne stomatološke zahvate, **redovni preventivni pregledi** su ključni kako bi se sve promjene sanirale u ranoj fazi.

Savjeti stomatologa

Stomatolog može da vas posavjetuje u vezi sa tehnikama čišćenja, zubnog konca, četkica i tečnosti za ispiranje usta koji vam odgovaraju. Takođe može da posavjetuje osobu koja vam pomaže pri pranju zuba, pa obavezno povedite tu osobu kod stomatologa ako možete.

NAJČEŠĆA PITANJA MS PACIJENATA U VEZI SA ORALNIM ZDRAVLJEM

Kako da se izborim sa oralnom kandidom?

Bijele naslage u ustima izaziva gljivica pod nazivom kandida. Nalazi se u ustima većine ljudi, a stvara probleme samo ako se nekontrolisano razmnožava. Tad je

nazivamo oralna kandida. Među znacima oralne kandidate su: bijele naslage u ustima, osjećaj peckanja u ustima ili ukoliko nosite protezu, a ispod nje primijetite izraženo crvenilo. Vaš stomatolog ili lekar može da vam uključi terapiju protiv gljivica za liječenje oralne kandidate.

Da li terapija lijekovima utiče na oralno zdravlje?

Terapije lijekovima mogu da utiču na različite načine: neželjeni efekti – suva usta ili oralna kandida, interakcija sa terapijama koje predlaže vaš stomatolog, kvarenje zuba gdje se neki lijekovi uzimaju u vidu zašećerenih sirupa. Možda umjesto toga možete da dobijete varijantu bez šećera. Vodite računa da je vaš stomatolog upoznat sa svim terapijama lijekovima ili dopunskim terapijama koje koristite. Možda će biti potrebno da preduzme dodatne mjere predostrožnosti.

Da li smijem da uradim implantate?

MS i implantologija nisu kontraindikovani. Ako je vaše oošte zdravstveno stanje dobro, može se izvršiti implantološka terapija. No, treba da znate da implantati nekada nisu trajno rješenje. Zato je neophodno jednom godišnje, a nekada i dva puta kontrolisati stanje implanta.

Da li su MS pacijenti podložniji parodontopatiji?

Parodontopatija je hronična bakterijska infekcija koja izaziva perzistentnu (postojanu) upalu u parodontalnim tkivima. Na kraju uništava vezivno tkivo i alveolarnu kost i dovodi do gubitka zuba. Parodontopatija je česta, a naučnici potvrđuju da povećava rizik od bolesti poput ateroskleroze, dijabetesa i reumatoidnog artritisa. Istražili su veze između opterećenja parodontalnih bakterija i kliničkih faktora i različite efekte različitih bakterijskih vrsta, posebno kod pacijenata sa MS, te utvrdili da specifični parodontalni patogeni u usnoj šupljini imaju veze sa kliničkom težinom multiple skleroze. Jako je bitna higijena između zuba. Ako je čišćenje između zuba teško, male interdentalne četkice mogu biti lakše od korišćenja zubnog konca. Na ovaj način će se smanjiti mogućnost nastanka bakterija i infekcije.

Pranje zuba traje između 3 i 5 minuta!

ORALNO ZDRAVLJE I OBOLJELI OD MULTIPLE SKLEROZE

Udruga multiple skleroze Crne Gore
Jerevanska 42
e-mail: friendlyhand@t-com.me
www.udruzenjemultiplesklerozecrnegore.com
fb: Udruga multiple skleroze Crne Gore
Instagram: udruzenjemultiplesklerozecg

Oboljeli od multiple skleroze (MS) suočeni su sa specifičnim izazovima oralnog zdravlja koji proizilaze iz same bolesti, ali i njenih propratnih simptoma. Ovi problemi zahtijevaju prilagođenu i pažljivu stomatološku njegu.

Odlazak kod stomatologa kad imate MS

Stomatolog može da vas liječi, ali i da vas uputi drugim zdravstvenim stručnjacima, ako su vam potrebne usluge specijaliste. Objasnite svom stomatologu kako MS utiče na vas. Zamolite da lekar doda sve korisne detalje o vašem dentalnom zdravlju u vaš karton, da ne biste svaki put morali da objašnjavate. Vi znate više o tome kako MS utiče na vas od vašeg stomatologa.

Kažite mu da imate MS i opišite svoje simptome. Objasnite da smatrate da vam zbog tih simptoma može biti teško da sjedite u stolici ili imate pregled, npr. ako imate grčeve u mišićima ili ako često morate da idete u toalet. Isto tako mu recite da vam je zbog MS teže da održavate čistoću usta.

Obavijestite ga o bilo kakvim terapijama lijekovima ili dopunskim terapijama koje koristite.

Dogovorite "onaj momenat" sa svojim stomatologom tokom pregleda u slučaju da želite pauzu, jer se ne osjećate dobro ili vam treba odmor.

Ako ste osjetljivi na svjetlost, može se desiti da vam osvjetljenje kod stomatologa bude neprijatno. Stomatolog vjerovatno ima zatamnjene zaštitne naočare, koje možete da stavite prilikom pregleda ili popravke zuba.

Oralni simptomi kod pacijenata sa MS

NAJČEŠĆE ORALNE MANIFESTACIJE:

1. Hiposalivacija, xerostomía (smanjeno lučenje pljuvačke)

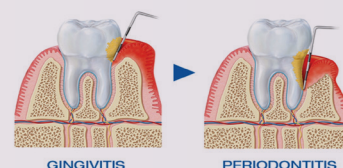
1.1. Klinička slika:

- gubitak sjaja i suvoća oralne sluzokože
- izbrazdan jezik
- promjene u uglovima usana
- otežan govor, gutanje i otežano nošenje protetskih radova
- naslage
- neprijatan ukus ili gubitak ukusa
- povećan incidenca i prevalenca karijesa
- intenzivnije zapaljenje parodontcijuma
- kandidioza
- infekcija

1.2. Terapija

- Često uzimanje vode i vlaženje sluzokože; Kiseli bomboni i pastile bez šećera;
- Žvakaće gume bez šećera;
- Korišćenje zubnih pasta sa fluorom
- Izbjegavanje hrane i pića sa visokim sadržajem šećera
- (Ispiranje mješavinom rastvora soli i sode bikarbone 4 do 6 puta
- dnevno u cilju čišćenja i lubrikacije oralnih tkiva);
- Uzimati zamjene za pljuvačku:
- Saliva Orthana (sadrži svinjski mucin),
- Biotene Oral Balance Gel, BioXtra Gel, Glandosane (izbjegavati kod pacijenata sa zubnom protezom).

2. Gingivalna inflamacija (gingivitis / parodontopatija)

3. Karijes i loša OH (povećani DMFT i plak indeks);

4. Dentalna preosjetljivost;

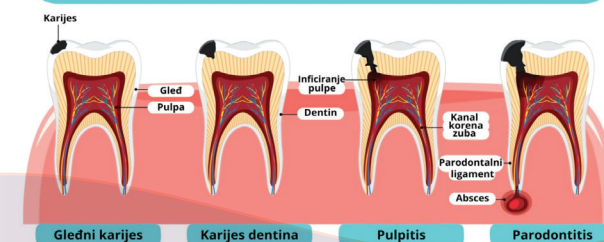
5. Oralni, orofacijalni bol.

2.1./3.1./4.1./5.1. Prevencija i preporuke:

Idealno, zube treba prati najmanje dva puta dnevno pastom koja sadrži 2.800 ili 5.000 ppm fluorida.

- Prati zube obavezno navečer prije spavanja i još jednom tokom dana.
- Svakodnevno čistiti međuzubne prostore.
- **Nakon pranja ispljunuti pastu i ne ispirati usta vodom.**
- Smanjiti učestalost i količinu konzumacije slatke hrane i pića.
- Koristiti tečnost za ispiranje usta s fluoridom (0,05% NaF) u drugo vrijeme u odnosu na pranje zuba, ako ne postoji rizik od aspiracije.
- Stomatolog treba nanositi fluoridni lak na zube dva puta godišnje (2,2% NaF).

Stadijumi karijesa zuba

NAJČEŠĆI IZAZOVI ORALNOGA ZDRAVLJA KOD MS PACIJENATA:

Trigeminalna neuralgija: Jaki, iznenadni bolovi u licu koji mogu učiniti pranje zuba ili stomatološke preglede izuzetno bolnima. Zato je **bitno pronaći stomatologa** koji ima iskustva u radu sa osobama sa invaliditetom ili neurološkim oboljenjima, kako bi se stomatološke stolice i tretmani prilagodili individualnim potrebama, a pacijentu olakšao pregled i/ili intervencija.

Slabost i gubitak koordinacije: Zbog zamora i smanjene motorike, pacijentima je teško pravilno držati četkicu i sprovoditi redovnu higijenu. **Preporučuje se** upotreba električnih četkica za zube sa većom drškom, uz obaveznu pomoć članova porodice ukoliko je motorika značajno narušena.